

Сисюк С. В.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку
в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Реалізація заходів, передбачених державною Стратегією модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі [1] відповідно до запланованих заходів і етапів виявляє не лише позитивні аспекти, а й проблеми, які вимагають вирішення на теоретичному й нормативно-правовому рівні.

Основними результатними свідченнями виконання плану заходів щодо модернізації є затвердження Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), орієнтованих на дотримання принципів міжнародних вимог і Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Стратегією модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі у розділі «Загальні питання» чітко вказано, що суб'єктами бухгалтерського обліку в державному секторі є Мінфін, який забезпечує проведення державної політики у сфері бухгалтерського обліку, розпорядники бюджетних коштів, Казначейство та фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, які забезпечують ведення бухгалтерського обліку [1]. Ознайомлення зі змістом затверджених Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі вказує на наявність низки суперечливих формулювань та приписів, які іноді своєю суттю не належать до компетенції та повноважень вищеназваних суб'єктів. Зокрема, це виокремлення в НП(С)БОДС 126 «Оренда» трактування терміну «суборенда», оскільки суб'єктам бухгалтерського обліку в державному секторі у тому складі, який визначений Стратегією здійснювати такі операції заборонено. У стандарті 121 «Основні засоби» дається означення суб'єктів бухгалтерського обліку в державному секторі (суб'єкти бухгалтерського обліку в державному секторі – розпорядники бюджетних коштів, Державне казначейство та державні цільові фонди), яке лише частково відповідає тому, що визначено державною Стратегією. Зокрема, до їх складу не включено Міністерства фінансів, як це рекомендовано Стратегією модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі. Стандарт 123 «Запаси» включає трактування змінних і постійних виробничих накладних витрат, які більш логічно було б дати у НП(С)БОДС 135 «Витрати». Окрім цього, двічі продубльовано пояснення сутності терміну нормальна потужність, яке подається в обох названих стандартах. Не зовсім коректне щодо визначених суб'єктів бухгалтерського обліку подання в НП(С)БОДС 124 «Доходи» терміну «дивіденди». Натомість такі поняття як загальний та спеціальний фонд відсутні у затверджених стандартах, що суперечить Бюджетному кодексу, у якому ст.13

«Складові частини бюджету» п.1 визначено, що бюджет складається із загального та спеціального фондів.

Тендерні закупівлі дають змогу уникати укладання обтяжливих контрактів, трактування яких подано в НП(С)БО 128 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». Окремі з затверджених стандартів, наприклад 131 «Будівельні контракти», не достатньо актуальні для суб'єктів державного сектору. Такий стандарт більше відповідає діяльності державних підприємств, які не включені до складу суб'єктів бухгалтерського обліку ні Стратегією модернізації, ні затвердженими національними положеннями з бухгалтерського обліку.

В НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність» також подається трактування контролю. Відповідно до нього контроль – це повноваження суб'єкта державного сектору управляти фінансовою та операційною політикою іншого суб'єкта державного сектору з метою одержання вигід від його діяльності. Натомість згідно Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» контроль визначається як діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування (далі – органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [4]. Слід зазначити, що невідповідність трактувань одних нормативно-правових актів з іншими, особливо вищої юридичної сили негативно позначається на організації та веденні обліку. Тому важливим теоретично-прикладним завданням, яке вимагає вирішення є дослідження нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в державному секторі з метою розробки пропозицій щодо узгодження його положень. Розв'язання цієї проблеми сприятиме підвищенню якості не лише чинного законодавства, а й порядку ведення обліку.

Література:

1. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів №34 від 16 січ. 2007 р. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id.

2. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс] : Проект наказу Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?showHiddecat_id=363499&ctime=138711

3. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України №1202 від 12.10.2010 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1017-10>.

4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04 2007 р. №877-V. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/877-16>

УДК 657:336.71 (075.8)

Спьяк Г. І.,
к.е.н., доцент кафедри банківського
менеджменту та обліку,
Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ В УПРАВЛІННІ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Кредитування займає центральне місце в діяльності банку, що є особливо актуальним для вітчизняних банківських установ, активи яких з огляду на стан вітчизняного фінансового ринку завжди були слабо диверсифіковані. В сучасних умовах непростой макроекономічної ситуації, значного відтоку ресурсів банки України суттєво обмежили кредитування суб'єктів ринку. Таким чином кредитні портфелі банків були сформовані в значній мірі в передкризовий період, що характеризувався ризиковою кредитною політикою банківських установ. Даний фактор разом з цілим рядом зовнішніх загроз спричинили суттєве погіршення стану кредитних портфелів вітчизняних банків. Значно ускладнила ситуацію також швидка девальвація гривні, що стала наслідком вкрай нестабільної політичної та економічної ситуації в країні. У цьому зв'язку особливої ваги набувають питання ефективного управління кредитним портфелем вітчизняних банківських установ, зокрема в аспекті вдосконалення інформаційної бази управління.

Управління кредитним портфелем банку є комплексом заходів впливу на стан та ймовірні тенденції змін заборгованості за наданими установою кредитами. Весь процес управління базується на інформаційній базі, що формується обліковою системою банку. В цьому контексті важливо зупинитися на окремих аспектах методики подачі інформації про кредитний портфель банку та оцінки його стану.

Постановою Правління НБУ № 481 від 27.12.2007 р. була затверджена Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, яка набула чинності з 1 січня 2009 р. [2]. Прийняття цієї Інструкції стало одним із важливих кроків Національного банку, які він реалізує на виконання положень Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні в напрямку приведення у відповідність методології бухгалтерського обліку банків України до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [4].

Методика відображення в обліку наданих кредитів ґрунтується на таких базових принципах обліку як превалювання сутності над формою, нарахування та обачності. Згідно з принципом превалювання сутності над формою до кредитних операцій банку належать власне позикові операції (разові кредити, кредити за